

JÓNATAN A DAVID

Převod materiálu

Gruber Jiří

Pořadí v lekci

7

VSTUPNÍ VERŠ

Př 18,24

LITURGICKÉ ČTENÍ

1S 18,1-9

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

Čsmlouva měla pro Boží lid jako celek i pro jeho jednotlivé příslušníky základní význam. Vytvářela pevný rámec a teprve uprostřed tohoto rámce měl život jednotlivce smysl a záruku budoucnosti. Jako společenství zakotvené ve smluvním svazku byla chápána i rodina. Smlouvu ovšem uzavírali mezi sebou i jednotlivci (tak Jónatan a David). "Jónatovo drama záleží v tom, že musí zachovat věrnost rodinné smlouvy, následovat svého otce a nenávidět Davida, aťkoli s Davidem uzavřel smlouvu, jejíž závažnost dává tušit 1S 18." (BSČA, s. 248) V této souvislosti lépe pochopíme, proč Jónatan jedná někdy velice zvláštně, proč se na něj jeho otec tak osopil (20,30), proč se Míkol vymlouvá (19,17), i proč se David bezelstně Jónatovi vydává do rukou. Zároveň je zřejmé, jak vyšinutý a zbesílý Saul zatěžuje ty, kdo mu chtějí zůstat věrni, nepřipadným bremenem.

Jónatan ovšem vlastní budoucnost nevidí zaručenou smlouvou rodinnou, ale smlouvou s Davidem (20,16.42). David pak skutečně, už jako král, osvědčí příteli věrnost, když se postará o jeho syna Mefibóšeta (2S 9).

Jónatan se mohl vymluvit na "věrnost rodin" a Davida vydat do Saulových rukou. Přesto hledí vynalézavě najít cestu k záchraně a s nasazením vlastního života (i on zažije na vlastní kůži výbuch hněvu určeného Davidovi ? 20,33) se mu to daří. Jsou situace, kdy se nelze vymlouvat na poslušnost nadřazeným a zavedeným autoritám, ale je třeba odpovědně jednat, aby druhí nebyli postiženi bezprávím a svévolí těchto autorit a nadřazených.

Smlouvu uzavíral vždy silnější se slabším, z iniciativy silnějšího. Tento charakter má Boží smlouva s lidem, též smlouva Jónaty s Davidem. Smlouva se lišila od dnešních hospodářských smluv, v nichž jsou oběma stranám stanoveny stejné podmínky a závazky a právní rovnost. Tehdejší smlouvy zrcadlí faktický stav společenství ? silnější se vždy stává garantem slabšího ? princ nabízí smlouvu slabšímu ? Davidovi. Ten stojí společensky níže, proto David o sobě mluví jako o služebníkovi (20,8) a obává se, aby se Saul o této smlouvě nedozvěděl (20,3). Hierarchický odstup je "změkčen" smlouvou, která ruší bariéry a dovoluje vykvést p

átelství. Tento princip "smlouvy" je zakotven v evangeliu Ježíšovou výzvou: "Co jste u?inili jednomu z t? chto nejmenších, mn? jste u?inili." ? Mt 25,40). Cílem není rovnostá?ská nivelizace vztah?, nýbrž uznání jedine?nosti jednotlivce, jeho nesmírná "cena" ? to je vzor Kristova pohledu na ?lov?ka.

Nikdo na královském dvo?e neví, ani Jónatan, že David získal pomazání. Podobn? nikdo nezná, krom? Saula, Samuel?v výrok o zavržení adresovaný Saulovi. Drama, které se zde odehrává, je pro ?tená?e z?ejmé, pro ú?astníky je však záležitostí nevyzpytatelné Boží p?ízn? nebo nep?ízn?. N?kolikrát je zd?razn?no, že lidé rozpoznávají, že Hospodin je s Davidem, protože mu dop?ává zdar.

2. úskalí textu:

? nesmíme Jónatu vylí?it jako slabocha, který nemá sílu odpoutat se od zavedených po?ádk? a vymanit se cele z otcova vlivu.

Naopak ? p?estože je vázán rodinnou smlouvou, n?kolikrát ji vlastn? porušuje, když nesdílí otcovo nep? átelství, projevuje solidaritu s pronásledovaným Davidem a nakonec mu pom?že uprchnout. Podobn? i Míkol, když Davida nechala uprchnout, nevymlouvá se nijak lacino, ale chrání se p?ed otcovým a královým hn?vem, který by mohl postihnout ji (19,17).

? Saulovu dceru Míkol bychom nem?li vylí?it jen jako chytrou a odvážnou ženu, ale zejména jako v?rnou ženu, pro niž je svazek manželský víc než svazky pokrevní. Pobytem na královském dvo?e David nezískává jen p?átelství s Jónatou, ale i v?rnou manželku Míkol.

? p?átelství ? "Jist? se nemýlíme, domníváme?li se, že k?ehký a drahocenný jev p?átelství je v naší dob? ohrožen mnoha vážnými nebezpe?ími. Bible nám m?že jedine?ným zp?sobem ukázat zdroje a podstatu pravého p?átelství. Je s to tento vzácný statek zachovat a obnovit." (C.Westermann, Tisíc let a jeden den, s.94) Jónatan a David však nejsou d?tmi, vzory d?tského jednání, d?tských p?átelství. Je nutné d?tem p? ipomenout, že tak jako až dosp?lí lidé uzavírají manželství, tak také dosp?lí prožívají hluboká p?átelství. Te? se d?ti na vše teprve p?ipravují a u?í se um?ní, jak p?átelství vytvo?it a p?stovat.

? Míkol, podobn? jako Raab, zachrání život pronásledovaného. Lstivým jednáním dosáhne zdržení t?ch, kte ?í by Davida mohli pronásledovat a lže, aby si zachránila život. P?íb?h nenavádí ke lhaní, pouze upozor?uje, že jde?li v nebezpe?né situaci o záchranu života, nikoli o krytí n?jakého deliktu, n?jaké krádeže, podvodu atp., je nutné jednat ve prosp?ch ohroženého, zejména v totalitních režimech dochází k takovým situacím. Výjime?ná situace je charakteristická tím, že jde skute?n? n?komu o život, zejména ze spole?enských a politických d?vod?. Naopak nesmíme lhát tehdy, když bychom se lhaním stávali spoluú?astníky n?jakého zlo ?ínu, deliktu nebo p?e?ínu, který musí být potrestán, pop?. napraven ?i uhrazen. T?žko se takové v?ci d?tem vysv?tlují, protože d?tská spravedlnost ?asto nerozlišuje, co je nap?. donášení u?iteli, a co je povinnost nezaml?et delikt. V rozlišování správného a nesprávného jsme ovšem na tom stejn? nevaln? jako d?ti. Odpov ?dnost dosp?lých je však neoddiskutovatelná, a my se nem?žeme z rozhodnutí vyvázat n?jakým úhybným manévrem ? to je úd?l dosp?lých, jak sv?d?í n?která podobenství, pop?. výroky.

3. Metodické pokyny

D?ti mohou puzzle vyst?hat a sestavit na za?átku. O obrázku, který sestaví si potom m?žete povídat (Co p? edstavuje? Co tedy skute?né p?átelství znamená?). Vaše vypráv?ní pak d?tem obrázek osv?tlí. Lze také postupovat obrácen?: nejd?ív budete p?íb?h vypráv?t a d?ti budou s obrázkem pracovat až potom. Sestavené puzzle jim váš výklad znovu p?ipomenou. Nechte pak d?ti, aby ?ekly, o kterou scénu se jedná a kdo tedy na obrázku je.

Puzzle také můžete zvětšit a pokud se dítí vrací do shromáždění, mohou dát dospělým za úkol, aby je sestavili a hádali, z kterého biblického vyprávění je výsledný obrázek.

4. pomůcky: fotografie, na níž si státníci potřásají pravicí (jsou to skuteční přátelé, i když se na sebe usmívají?); formulář nějaké smlouvy; symbol desatera ? symbol smlouvy; ústava české republiky; prsteny – jako symboly manželské smlouvy.

5. motivací uvedení do příběhu:

pro mladší školní věk: znáte z vyprávěných nebo z filmových pohádek

nějakého prince, který si našel svého přítele?

pro starší školní věk: máte kamaráda nebo kamarádku, které byste nevyměnili za nic na světě? Už jste spolu prožili něco těžkého, ohrožení či smutek? Pomohlo vám vaše přátelství?

6. osnovy vyprávění:

a) poznámka a osnova pro mladší školní věk:

zde rozdělíte dětem, že se děj odehrává na „královském dvoře“ a že proto tatínek Saul je v trochu jiné situaci než ostatní tatínkové – jde o politickou moc a o obavy krále, že není králem navždy – v pohádkách a v dynastických královstvích je král „navždy“. Také princové a princezny (David je „pomazaný“, ale na dvoře královském o tom nikdo neví). Je tomu jinak než v pohádkách o dobrém králi a poslušném kralevisci a jeho dobrých přátelích Dlouhém, Širokém a Bystrozrakém - a přesto právě zde může rozkvést přátelství, má k tomu více šancí než pohádková přátelství zázračných obdařených s poslušnými kralevisci.

Můžete vynechat kap. 20,1-40, a zakončíte vyprávění až verši 20, 41-42 a soustředíte se pouze na motiv přátelství a jeho praktické důsledky, na pomoc ohroženému slovem (Jónatan se přimlouvá za Davida), i jinem (dopomůže Davidovi k útěku). 19, 11-17 můžete vynechat. Z kap. 20 stačí připomenout, že David s Jónatanem se opět setkali, ale již nebylo možné, aby David žil v blízkosti Saula a Jónatanova – přesto smlouva trvá.

I. Jónatan uzavírá s Davidem přátelství - smlouva

II. David je opřevzat jako zdatný bojovník

III. Saul se cítí Davidem ohrožen – chce ho zlikvidovat

IV. Saul chce využít Jónatana k likvidaci Davida

Jónatan se přimlouvá za Davida a Saul přisáhá, že David nebude zabít.

VI. Saul je uklidován hrou na citaru (18,10) Saulova recidiva – Saul se pokusí Davida zabít.

VII. Jónatan varuje Davida před Saulem a umožňuje mu útěk

VIII. David s Jónatanem se opět setkávají, David by se chtěl vrátit, ale není možné. Rozloučení a slib (20,41-42)

b) poznámka a osnova pro starší školní v?k:

- I. Jónatan uzavírá s Davidem p?átelství - smlouva.
O pomazání Davida za nového krále nikdo neví,
David respektuje Saula i Jónatu
- II. David je úsp?šn?jší než Saul, David je oblíben?jší - op?vován jako zdatný bojovník
- III. Saul vyhlašuje sv?j plán ?. 1: David musí být zlikvidován
- IV. Saul chce využít Jónatana k uskutečnění likvidace Davida
Jónatan se p?imlouvá za Davida a Saul p?ísahá, že David nebude zabít.
- VI. Saul je uklid?ován hrou na citaru (18,10) Saulova recidiva – Saul se pokusí Davida zabít.
- VII. Jónatan varuje Davida p?ed Saulem
- VIII. Davidova žena Míkal ví o Saulov? rozhodnutí Davida zabít,
pom?že Davidovi utéci a p?elstí vojáky, kte?í m?li Davida zabít
- IX. David s Jónatanem se op?t setkávají, David by se cht?l vrátit na královský dv?r
- X. Davidova prosba – obrací se na p?ítele jako služebník,
jako znevýhodněný, jako d?v?ující – proto jako d?stojný, nikoli ponížený služebník
- XI. Jónatan?v plán (19.11-12.18-23 – vyprav?? plán „narušil“ vsuvkou o smlouv? – která ovšem dává plánu onu pravou váhu)
- XII. Smlouva mezi domem Davidovým a Jónatanem
- XIII. Hostina na královském dvo?e – Jónatan obhazuje Davida a je za to mále zabit – ošt?pem.
- XIV. Rozhn?vaný Jónatan, domluvené znamení – rozloučení Jónatana s Davidem

VYPRÁV?NÍ

I. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

V?tšina z vás jist? má n?jakého p?ítele a kamaráda. P?áteli se stávají lidé, kte?í si rozumí, mají podobné názory a jde jim o společnou v?c. N?která p?átelství však vznikají z vypo?ítavosti. Kluk, který je silný a každého p?epere, nemá v?tšinou o p?átele nouzi, protože ostatní chtějí být s tím, kdo vyhrává. Také ti, kdo jsou z bohaté rodiny a mohou své p?átele n?čím obdarovat, bývají obklopeni zástupem p?íznic?. Vypo?ítavá p?átelství však dlouho nevydrží. Stačí, aby silák dostal od n?koho po hub?, a nikdo se k n?mu nezná. A když bohatí lidé p?estanou mít na rozdávání, po?et jejich p?átel také rychle klesá.

Jsou však i p?átelství jiného druhu. T?eba když si silný a urostlý hoch najde spolužáka, kterému se ostatní posmívají, a rozhodne se ho chránit. Zdánliv? z takového p?átelství nic nemá. Ale když spolu n?kam jdou, mají si o ?em povídat. Práv? proto, že jsou každý jiný, u?í se dívat na sv?t o?ima toho druhého. Ideální je, když se p?átele navzájem dopl?ují a v?dí, že se na sebe mohou spolehnout. Lidem, kte?í nemají p?átele, bývá smutno. Mnozí se st?žují, že je nikdo nemá rád. Ale p?itom by sta?ilo, kdyby sami své p?átelství n?komu nabídli, n?komu pomohli, n?koho se zastali. Dnes si povíme o dvou mladých mužích, kte?í se stali p?áteli na život a na smrt. Jejich p?átelství však bylo vystaveno t?žké zkoušce.

II. DAVID NA KRÁLOVSKÉM DVO?E

Když David zvítězil nad Goliášem, král se rozhodl, že ho učiní jedním ze svých důstojníků. David byl statečný a v bojích, do kterých ho Saul posílal, měl vždycky úspěch. Král mu dokonce začal závidět. Nejvíce mu vadila píseňka, kterou si lidé občas zpívali, když vzpomínali na Davidovo vítězství nad Goliášem. Refrén té písněky zněl: „Saul jich přemohl tisíc, ale David deset tisíc“. Saulovi to připadlo nespravedlivé. Zatímco on se staral o blaho celého království a svedl s nepřáteli mnoho vítězných bitev, David byl oslavován ze jediné vítězství. Proto mu dával najevo opovržení a svěřoval mu ty nejtěžší úkoly.

Král měl syna, který se jmenoval Jónatan a ten se k Davidovi choval zcela opačně než jeho otec. Jónatan Davida obdivoval pro jeho statečnost a David si Jónatana vážil. Divil se, že si ho takový vznešený princ vůbec všiml, a nabídl mu své přátelství. Dlouhé hodiny si spolu vyprávěli. Každý přitom vyrostl v úplně jiném prostředí. David v horách s ovci, Jónatan v přepychu královského paláce, a přece si rozuměli a jeden bez druhého neudělali ani krok.

III. DAVID SE STÁVÁ SAULOVÝM ZETEM

David byl jako Saulův voják úspěšný a hovořilo se o něm stále lépe. Když lidé Davida chválili, Saul v duchu zuřil. Brzy litoval, že z Davida učinil svého služebníka. Pojal záberský plán. Dozvěděl se totiž, že se do Davida zamilovala jeho mladší dcera Míkal. Před svými služebníky proto schválně nahlas řekl, že by ji Davidovi dal, kdyby vykonal nějaký hrdinský skutek. Tajně požádal, že David v boji zahyne a on od něj bude mít navždy pokoj. Ale David v odvážné akci proti nepříteli uspěl a králi nezbylo, než mu svou dceru dát. Jeho nenávist k Davidovi tím jen vzrostla. Saul už dlouho žil v nepřítelství s Bohem. Porok Samuel mu kdysi řekl, že pro svou neposlušnost království ztratí. Když král viděl Davida, jak mu Pán Bůh přejí, dostal z něj strach a došlo mu, že právě David jej může jednou přivést o trůn. A nejen jeho, ale i jeho syna Jónatana. Nebyla to však pravda. David o nic takového neusiloval, ale trpělivě čekal, kdy ho Bůh ke královskému úřadu povolá. O svém pomazání nikomu neřekl.

IV. SAULŮV PLÁN NA ODSTRANĚNÍ DAVIDA

Jednou svolal král Saul válečnou radu, kam měli přístup jen jeho nejvěrnější. Zde oznámil, že se rozhodl se Davida zbavit. Všichni byli zavázáni nejpečlivějším mlčením včetně Jónatana. Otec věděl o jejich přátelství, ale byl přesvědčen, že Jónatan svého přítele opustí, až pochopí, že David je oba chce zbavit trůnu. Jistě se s Jónatanem přátelí jen proto, aby se ho později zbavil. Tak to bylo tehdy běžné. Nový král se vždycky zbavil všech možných konkurentů.

Jónatan však Davidovi věřil a otcův plán mu sdělil. Včas svého přítele varoval a pokusil se krále obměkčit. Když byli sami, přednesl otcovi svou prosbu. Připomněl Saulovi, co všechno David pro Izrael udělal, mluvil o jeho statečnosti a nezištnosti. Král se zpočátku mražil, ale nakonec synovy argumenty uznal a svůj rozsudek smrti nad Davidem odvolal. David se opět mohl vrátit na královský dvůr a sedal u stolu spolu s králem a jeho služebníky. Král si ho dokonce opět volal, když propadal melancholii a vzteku. David mu zpíval a hrál na harfu, což Saule uklidňovalo. Ale když se na Davida jednou zadíval, zase ho napadlo, že je to člověk, který ho chce přivést o trůn, a v návalu hněvu popadl kopí. Mrštil jím po nic netušícím Davidovi, ale minul. David zděšen utekl a skryl se ve své domě.

Král poslal své služebníky, aby v noci hlídali Davidův dům a ráno ho usmrtili. Míkal se musela rozhodnout, na kterou stranu se postaví. Rozhodl však slib, který dala Davidovi při svatbě. I když věděla, že se otcův hněv a vztek může obrátit i proti ní, pomohla Davidovi uprchnout. Když pak na ni otec křičel, bránila se, že ji David vyhrožoval smrtí a ona je jen slabá žena.

V. JÓNATAN SE SNAŽÍ ZA DAVIDA PŮJMLUVIT

Problém byl však v tom, že David nemohl kam uprchnout. Nikde se nemohl skrývat dlouho a byla jasné, že dříve nebo později ho Saul dopadne. Tehdy se David odvážil tajně sejít s Jónatanem a postěžoval si mu: „Proč je tvůj otec proti mně? Vždyť jsem mu nic zlého neprovedl! Přesto mě honí jako nějakého zločince. Kam mám před ním utéct?“

Jónatan měl rád Davida i svého otce. Stále věřil, že je možné, aby je oba smířil. Proto Davida ujišťoval, že všechno bude zase v pořádku a on se bude moci vrátit ke své rodině i práci. Ale David už tomu nevěřil. Báł se, že král už ani svému synovi všechno neřekne, protože ví o jejich přátelství.

Nakonec se dohodli, že se Jónatan pokusí zjistit královy pravé úmysly pomocí nenápadné zkoušky. Za několik dní měla být slavnost, které se měli povinně zúčastnit všichni královi služebníci. Jónatan Davida omluví, že musel vyjet do něčeho neodkladného v Betlémě. Když král tuto omluvu přijme, bude to znamenat, že jeho nepřátelství k Davidovi bylo jen chvilkové selhání. Ale když omluvu odmítne a promluví o Davidovi zle, bude jasné, že David musí uprchnout, opustit rodinu i království a skrývat se jako psanec v horách.

Jónatan slíbil Davidovi, že mu dá co nejdříve zprávu, jak zkouška dopadla. Řekl Davidovi: „I kdyby se stalo, že bychom se my dva ocitli v boji proti sobě, slibme si, že jeden druhého nezahlavíme. Já ti řeknu, zda proti tobě můj otec něco chystá, a ty mi slib, že nikdy nebudeš bojovat proti mně a mým potomkům. Možná se jednou staneš králem, protože Bůh ti žehná. Já bych si však přál, aby naše rodiny nikdy nestály proti sobě. Když jsme mohli být přáteli až doteď, zůstaňme jimi i v budoucnu.“

David byl dojat tím, co Jónatan řekl. Věděl, jak je to jeho příteli těžké. Musel se rozhodovat mezi otcem a cizím člověkem. Mnozí mu našeptávali, že David se s ním přátelí jen proto, aby jej nakonec připravil o trůn. Ale Jónatan Davidovi věřil. A tak si slíbili přátelství až za hrob.

VI. SAUL MÁLEM ZABIJE VLASTNÍHO SYNA

V den slavnosti se všichni sešli u slavnostní tabule, jen David chyběl. Král si hned všiml prázdného místa, ale nic neřekl. Teprve druhý den se Jónatana otázal: „Kde je David?“ Jónatan Davida omlouval a vysvětloval, že se musel zúčastnit rodinné slavnosti v Betlémě. Sotva došel, Saul vzplanul hněvem. Tentokrát se však rozčílil i na Jónatana. Přede všemi mu začal ošklivě nadávat a vyčítat, že se s Davidem spojil. „Pamatuj si, že dokud bude žít David, nemáš naději stát se králem. On tě připraví o trůn. To kvůli tobě se ho chci zbavit, ty hlupáku! Okamžitě ho přiveď a já ho dám zabít.“ Ale Jónatan se Davida znovu zastal. „Proč bys ho zabíjel? Vždyť nám nic zlého neprovedl!“ V tu chvíli Saul vzteky vyskočil a po vlastním synu hodil kopí. Byl by ho zabil, kdyby princ neuskočil. V tu chvíli bylo Jónatanovi jasné, že se David už nikdy nemůže vrátit ke králi. Navždy se teď bude muset skrývat a žít kdesi v poušti.

VII. LOUPEŽNÍ

Jónatan se s Davidem sešel na smluveném místě. Když mu Jónatan řekl, že nad ním král vynesl rozsudek smrti, oba se rozplakali. Bylo jim jasné, že už se nikdy neuvidí. Nikdy už spolu nepůjdou do boje a jeden i druhý ztratí člověka, na kterého se mohli plně spolehnout. Ale znovu se slíbili, že i když budou od sebe daleko, jejich přátelství tím neskončí. I kdyby se v budoucnu stalo cokoli, jeden druhému neublíží. Z dalšího vyprávění víme, že oba tento slib dodrželi a že to platilo i pro jejich děti.

MODLITBA

podněty pro rozhovor:

• co všechno ohrožuje naše lidská přátelství?

• jak se bránit tomu, když nám někdo poroučí jednat proti víře a svědomí, a my bychom ho měli poslouchat (např. učitel)?

• přebíráme od rodičů a starších jen dobré věci, nebo i jejich předsudky, nenávist, neochotu ke smíru? Je lehké to rozpoznat a odmítnout?

• lze brát zřetel na to, když se např. odsuzovaní vojáci či policisté hájí tím, že zakročili nepřímým?en? brutálně, protože jim to jejich velitelé nařídili a oni museli poslechnout?

• co znamená úsloví, že v nouzi poznáš přítele?

• znáte z krásné literatury nebo z historie přítele "na život a na smrt"?

• co znamená láska až za hrob?

• můžeme pronásledování považovat za situaci životního ohrožení? Jsme v takové situaci často?

• souvisí smlouva se slovy smlouvání, přemlouvání, umlouvání, smluvit se na..., domluvit se? Nebo je smlouva (podobně jako zákon) zaslíbením určitých možností, smírovkou a vytýčením nové cesty?

- proč lidé smlouvám nedůvěřují? (mezinárodní smlouvy byly často „pošlapávány“)

- proč je starý zákon označen za starou smlouvu a novozákonní zákon za novou smlouvu; proč Ježíš Nazaretský mluví o smlouvě, která se uzavírá zpečetě jeho krví? Je také zde smlouva pochopena jako zaslíbení určitých možností, nové cesty anebo jako „cír papíru“, který nemusíme brát na svědomí?

- jsou Jónatan s Davidem vykresleni jako dobrou výchovou vycvičení, a tedy charakterní lidé („charakterní“ lidé, tj. ctnostní lidé s trvalým sklonem k dobru) nebo spíše jako spoléhající na smlouvu?

• uzavírali jste s někým nějakou smlouvu

• je zapotřebí, aby přátelé mezi sebou uzavírali nějakou smlouvu o přátelství? Chápali bychom takovou smlouvu za projev důvěry a přátelství?

- zkuste vyjmenovat, které lidské vztahy jsou určovány smlouvou. (smlouva manželská, ústava státu, hospodářské smlouvy aj. – jde zde o projev nedůvěry, je-li smlouva uzavírána a vyhlašována?)

Odkaz na pracovní list

[07 Jonatan a David - st](#)

[07a Jónatan a David](#)

Odkaz na píseň

[Bůh je záštita má \(SV23\)](#)

[Nové přikázání \(SV364\)](#)

[Děkuji ti, Pane Bože, že nás máš tak rád](#)

[Pomoz mi, můj Pane, abych nežil planě](#)

[Moc přetvárná nás tiše obestírá](#)

[Rok za rokem, roky, léta jdou](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 2](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 18,1–9](#)

[1 Samuelova 19,1–18](#)

[1 Samuelova 20,1–42](#)